

Чумак Л.В.

ФОРМИРОВАНИЕ СОСТАВЛЯЮЩИХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО МАСТЕРСТВА УЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА ВО ВТОРОЙ ТРЕТИ ИМПЛИЦИТНОГО ПЕРИОДА ЭВОЛЮЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРОФЕССИИ

В статье рассматривается исторический аспект формирования составляющих профессионального мастерства учителя-словесника во второй трети имплицитного периода эволюции педагогической профессии согласно этапам истории древнерусской литературы и определенным автором в предыдущих публикациях трех основных периодов формирования, становления и развития подготовки отечественного учителя литературы (имплицитного, эксплицитного и институционального). Рассмотрены особенности формирования профессионального мастерства учителя-словесника и методики обучения литературе во времена «книжного учения» (в дворцовой школе князя Владимира, новгородской школе Ярослава Мудрого и т.д.), монастырских школ, сети школ «обучение грамоты».

Ключевые слова: периоды формирования профессионального мастерства учителя-словесника, имплицитный, «книжного учения», монастырские школы, школы «обучения грамоты».

Chumak L.V.

FORMING OF COMPONENTS OF PROFESSIONAL SKILLS OF LANGUAGE AND LITERATURE TEACHER IN THE SECOND THIRD OF IMPLICITE PERIOD OF EVOLUTION OF PEDAGOGICAL PROFESSION

The article examines historical aspect of forming of components of professional skills of language and literature teacher and methodology of teaching of literature in the second third of implicate period of evolution of pedagogical profession. Taking into consideration teaching of the most valuable experience of language and literature teacher of the past we think that it will favour to growing of professional skill of teacher of world literature in the system of postgraduate education concerning methodology of teaching of subject and it will develop the best traditions of native school. In the previous publication of author it was determined three main periods of forming, formation and development of preparing of native of language and literature teacher, namely implicit (from teaching in the times of family collectivism to the middle of the XVIII-th century), explicit period (the second half of the XVII-th century – the XIX-th century) and institutional one (from the XX-th century to nowadays). The article presents genesis of way of forming of pedagogical skills of language and literature teacher in the IX-th – the XIV-th centuries, so from the period of feudal society of Kyivan Rus till the times of Orda's yoke in accordance with division into periods of history of ancient literature. The author examined peculiarities of forming of professional skills of language and literature teacher and methodology of teaching of reading and teaching of literature during the times of «book teaching» (in the castle's school of prince Volodymyr, Novhorod school of Yaroslav the Wise and so on), monastery schools, number of schools of «teaching of reading and writing».

Key words: periods of forming of professional skills of language and literature teacher, implicit, times of «book teaching», monastery schools, schools of «teaching of reading and writing».

УДК 371.134

Янкович І.І.*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ВИХОВАННЯ ЩАСЛИВОЇ ДИТИНИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПОЛЬЩІ

У статті з'ясовано зміст, форми й методи підготовки майбутнього вчителя до виховання щасливого учня в загальноосвітніх навчальних закладах Польщі. Визначено відмінності у структурі шкільництва Польщі й України. Здійснено трактування поняття «щастя». Показано взаємозв'язок щастя й успіху. Відображено позитивний досвід із психолого-педагогічної підтримки учнів та підготовки вчителя до здійснення виховних функцій.

* © Янкович І.І.*

Акцентовано увагу на релігійному вихованні. Виявлено проблеми, які потребують подальшого вирішення у педагогічній теорії та практиці Польщі: розробка й реалізація технологій формування колективу класу, організації успішної діяльності.

Ключові слова: підготовка майбутнього вчителя, щастя, виховання щасливої дитини в Польщі, психолого-педагогічна підтримка.

Розвиток природних задатків учнів, формування їх моральних цінностей, підготовка випускників до життя, до вибору професії та самореалізації в професійній діяльності є пріоритетними завданнями загальноосвітніх початкових закладів. Виховання щасливої дитини чітко не визначено серед функцій виховних суспільних інституцій, зокрема шкіл, як визначено формування життєвих та соціальних компетентностей. А тим часом саме щастя учня має стати провідною метою діяльності загальноосвітніх закладів. Цій основній меті необхідно підпорядкувати зміст, форми й методи навчання й виховання учнів.

Проте поняття «щастя» однозначно не можна тлумачити. У кожної людини є своє уявлення, у чому воно полягає. У різні вікові періоди ставлення до нього змінюється, що, очевидно, є однією з причин того, чому виховні інституції намагаються підготувати школярів до реалізації різних видів діяльності, а не до щасливого життя. Окрім того, сучасні концепції щодо виховання щасливої особистості у педагогічній підготовці студентів педагогічних ВНЗ відображені недостатньо. Зрештою в Україні ще багато необхідно здійснити для створення умов для щасливого життя громадян. Отже, варто звернутися до досвіду виховної роботи у тих країнах, які є економічно більш розвиненими й мають створені необхідні передумови для досягнення успіху й щастя людей. Історично близькою до нас є Польща. Ця держава має подібне географічне положення та спільні з Україною історичні корені. Незважаючи на суттєві відмінності у політичних та соціально-економічних системах, Україна та Польща вирішують практично однакові виховні проблеми. Заслуговує на увагу досвід підготовки вчителів у Польщі до виховання щасливого школяра. Необхідно зазначити, що щасливого учня має виховати щасливий учитель. Нігілізм, байдуже ставлення до роботи та інших людей не додадуть щастя вчителю і гальмуватимуть радісні відчуття учнів. Педагог повинен довести дітям, що чим більше речей їх цікавить, тим більше в них можливостей для щастя, тим менше шансів стати іграшкою в руках долі. За щастя потрібно боротися, адже воно залежить не стільки від обставин, скільки від самої людини [2, с. 156].

Відчуття щастя не може зазнати бідний педагог. В Україні рівень матеріального забезпечення є низьким. У Польщі він дещо вищий, що є ще однією з причин вивчення досвіду цієї держави щодо підготовки вчителів до виховання щасливих дітей.

Тлумачення поняття «щастя» здійснено в енциклопедичних та довідкових виданнях. Зокрема у тлумачному словнику української мови «щастя» визначено як «стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого вдоволення й безмежної радості; досягнення, успіх, удача» [5, с. 504]. Польський філософ В. Татаркевич вважав, що щастя – повне й тривале вдоволення від життя в цілому. Визначення поняття «щастя» здійснено ширше українським педагогом Г. Васяновичем. На його думку, це стан людини, для якого характерні переживання внутрішнього вдоволення власним буттям, повноти і осмисленості свого життя, відповідність досягнутого життєво значущим цілям і мріям [2, с. 136]. На основі аналізу творчості українського письменника й історика В. Винниченка Г. Васянович доводить, що ні багатство, ні сила, ні здоров'я, ні кохання, ні розум разом чи окремо не гарантують щастя людині. Лише їх урівноваження, узгодженість сприяють появі такого стану. Отже, щаслива людина – це діяльна, успішна людина, яка визначає цілі та досягає їх.

Проблему досягнення щастя розглядали класики української педагогіки Г. Сковорода, В. Сухомлинський тощо. Це питання відображено у творчості

П. Юркевича, Д. Чижевського та ін. У кожного з них свої підходи щодо щастя людини. Важливими для виховного процесу є висновки, що щасливою людина має бути сьогодні, не відкладаючи цей стан на майбутнє, коли реалізуються цілі. Щастя полягає в любові, яка закладена в релігійних заповідях. Отже, важливим є релігійне виховання дітей у школах.

На основі аналізу творчості класиків педагогіки, науковців та суспільних діячів можна зробити висновок, що лише особистість, у якій гармонійно поєднані розум, моральні цінності, здоров'я, естетичні почуття, яка реалізує себе в сім'ї та професійній діяльності тощо, мала б бути метою організації начально-виховного процесу закладів освіти, а формування готовності студентів педагогічних ВНЗ до її виховання повинно здійснюватися як у навчальній, так і виховній роботі. У цьому контексті заслуговує на увагу досвід Республіки Польща.

Роль вчителя у процесі навчання та виховання досліджували польські вчені В. Зачиньський, Ч. Купісевіч, З. Квенціньський, Г. Квятковська [14], В. Оконь та ін. Різні аспекти розвитку освіти Польщі останніми роками висвітлено в працях Ю. Беднарека, Є. Ляски, М. Танася, Ф. Шльосека, М. Піндери тощо. До проблем прогнозування напрямків удосконалення систем, розвитку систем, оптимізації процесу управління системою підготовки вчителя в сучасних умовах, нових форм управління зверталися такі вчені, як Ч. Купісевіч, Я. Конопницький, Я. Кульський, А. Левицький, З. Путкевич, Я. Рутков'як, М. Цацковська та ін.

Підготовку вчителя до професійної діяльності в Польщі вивчали польські науковці Е. Вишнеvsька, Т. Вільх, С. Дилак [14], С. Кабула, Д. Казімірж, Ю. Квіма, Я. Лисек [7], Я. Морітз [4], Т. Левовіцький [14], а також українські вчені К. Біницька [1], А. Василюк, І. Мищишин [3] тощо.

Проте у працях зазначених науковців недостатньо розглянуто питання підготовки вчителя до формування успішного й щасливого учня. Проблеми успішності, успішної діяльності та формування готовності студентів педагогічних ВНЗ України до виховання дитини, яка вміє ефективно організувати свою діяльність, володіє внутрішньою гармонією, вирішуються у працях В. Коновалової, О. Янкович [6] тощо. Питання підготовки майбутнього вчителя до виховання щасливої дитини в наукових дослідженнях як українських, так і польських вчених розглянуто недостатньо.

Мета статті – з'ясувати зміст, форми й методи підготовки майбутнього вчителя до виховання щасливого учня в загальноосвітніх навчальних закладах Польщі.

Виховання завжди було найважливішим завданням учителів у всій історії польської освіти. Школа повинна готувати учнів до професійного життя, до конкурентоспроможності на ринку праці, до участі в громадському житті тощо. У зв'язку з цим до вчителя висувається багато вимог: він має бути дидактом, вихователем, порадником і опікуном дитини.

Система шкільної освіти Польщі відрізняється від української. Початкова освіта (шестирічна) представлена початковими школами (*szkoła podstawowa*). По її закінченні діти ще три роки навчаються у гімназіях. Отже, загальноосвітніми закладами Польщі є підставові школи й гімназії.

У польській освіті все більша увага відводиться виховній і опікунській функціям педагогів. Зростає роль класного керівника (*wychowawca klasy*) у школі. Він має нести відповідальність за учня – за його здоров'я, захищеність і розвиток. Необхідно зазначити, як здійснюється підбір класних керівників у закладі освіти. Безперечно, це мають бути найавторитетніші учителі. Головний критерій, яким керується директор школи під час підбору класних керівників – це добро дитини. Класний керівник має допомогти дитині реалізувати себе, почуватися в класі захищеною. При цьому важливо, щоб дитина любила школу, досягала успіху. Тому класні керівники залучають учнів до діяльності, намагаються урізноманітнити життя класу, у якому екскурсії, імпрези, конкурси, спортивні змагання, благодійні ярмарки є нормою.

У наукових дослідженнях учених, нормативно-правових документах із розвитку освіти Польщі зазвичай не ставиться завдання допомогти дитині стати щасливою, але добросовісне виконання вчителями завдань, які висувуються до них у статутах шкіл, забезпечує дитині реалізацію прав, свобод і в кінцевому результаті створює відчуття щастя. Такі статuti складаються у Польщі відповідно до розпорядження Міністра освіти від 21 травня 2001 року, спеціальні додатки до яких визначають обов'язки класного керівника [11]. Свідченням посиленої уваги суспільства до проблем виховання є розпорядження Міністра народної освіти від 30 квітня 2013 року у справі засад та організації психологічно-педагогічної допомоги в дошкільних закладах, школах і позашкільних закладах [13]. Психологічно-педагогічна допомога призначена для задоволення індивідуальних освітніх потреб, виявлення індивідуальних можливостей учнів, вирішення проблем неповносправності, соціальної дезадаптації, відставання у навчанні, важковиховуваності, пов'язаної з побутовими умовами учня, у кризових або травматичних ситуаціях тощо [там само].

Зважаючи на численність виховних функцій педагогів, важливим завданням вищих педагогічних навчальних закладів Польщі є реформування підготовки вчителів відповідно до моделі функціональної та професійної майстерності, згідно з якою формування готовності до майбутньої професії є не ремеслом, а мистецтвом. І. Мищишин, описуючи систему підготовки педагогів у Польщі, визначила риси, які мають бути притаманні учителям. Він повинен стати провідником у світі вартостей, «батьком чужих дітей», мусить володіти емпатією, наполегливістю, турботливістю, раціональністю мислення, професійною компетентністю, педагогічним оптимізмом, відповідальністю, особистою культурою, має демократично ставитися до учнів [3].

Одним зі шляхів виховання щасливого учня є підготовка майбутніх учителів до здійснення гуманістичного виховання. Учитель школи повинен мати ґрунтовну педагогічну підготовку в обсязі 270 годин, що передбачає вивчення психології, педагогіки, спеціальної дидактики та проходження педагогічної практики (не менше ніж 150 годин) [9]. Зміст психолого-педагогічної підготовки вчителя охоплює знання історії виховання, теоретичних основ виховання, психології розвитку, соціології та філософії освіти. З 2012-2013 н. р. навчання у вищих педагогічних закладах освіти відбувається відповідно до розпорядження Міністра науки і вищого шкільництва від 17 січня 2012 року щодо стандартів підготовки майбутнього вчителя [12]. Студенти мають:

- 1) набути знання психологічних та педагогічних наук для розуміння процесів розвитку, соціалізації, виховання, навчання і наочіння;
- 2) набути знання у галузі дидактики і загальної методики педагогічної діяльності;
- 3) набути уміння і компетентності, необхідні для комплексної реалізації дидактичних, виховних і опікунських завдань школи, самостійної підготовки для забезпечення потреб учнів;
- 4) самостійно розвивати педагогічну майстерність використання сучасних засобів пошуку і перетворення інформації;
- 5) здійснювати комунікацію за допомогою сучасних технік;
- 6) набути етичної культури, характеризуватися відкритістю, емпатією, рефлексією, почуттям відповідальності;
- 7) бути практично підготовленими для реалізації педагогічних (дидактичних, виховних, опікунських) завдань.

Крім визначення змісту освіти, важливе значення у педагогічних ВНЗ мають практичні форми та методи здобуття знань. Цим аспектам приділяється особливо велика увага. Сьогодні у середовищі польських освітян побутує думка, що викладачі вищих закладів освіти не повинні займатися передаванням формальних теорій. Їхнім головним завданням є допомога студентам у самостійному здобутті професійних знань.

Провідними методами формування готовності до виховання є методи інтерактивного навчання, зокрема робота в групах, а також моделювання ситуацій, ігрові, проектні методи тощо. Варто акцентувати увагу на методах оцінки, які дають змогу сформуванню у вихованцеві здатність до самооцінки і самоконтролю [8, с. 442-444]. Польськими педагогами виокремлено з-поміж інших методи ідеалу, об'єктивізації зла, що також сприяють вихованню захищеної та успішної дитини [там само, с. 447]. Відокремлення зла від вихованця здійснюється гуманно: щоб перемогти зло, треба боротися з ним, але не зі злістю. Не слід боротися із самим вихованцем. При цьому треба допомогти учневі усвідомити проблему, домагатися свідомої дисципліни, підносити гідність дитини, показувати ідеал, можливий для наслідування. Основними правилами для вчителя, який виховує щасливу дитину, є такі: постав себе на місце вихованця, не кричи, не принижуй, а допоможи піднятися вгору. Важливо говорити вихованцям, що вони є дорогими для вчителів, які їх щиро люблять.

Проаналізувавши праці науковців (Г. Квятковська, Т. Левовіцький, Я. Лисек, І. Мицишин, Я. Морітз тощо) щодо підготовки вчителя та підручники для вищих педагогічних закладів освіти, ми не виявили технологій виховання щасливої дитини. Недостатньо уваги приділено також формуванню класного колективу. Проте вирішення у законодавчих актах із розвитку освіти, літературних джерелах із питань підготовки педагогів проблем гармонійного розвитку особистості, забезпечення опіки над нею, психолого-педагогічної підтримки дитини засвідчує, що у педагогічній теорії та практиці Польщі проводиться суттєва робота з виховання щасливого учня. Цьому сприяє також релігійне виховання. Аналіз підручників з історії та теорії виховання дає змогу стверджувати, що йому відводиться важливе місце у виховній роботі. Саме релігійне виховання є найкращим способом попередження девіантної поведінки учня, створення внутрішньої гармонії дитини. На нашу думку, у педагогічній теорії та практиці Польщі варто також приділити більше уваги організації успішної діяльності як школяра, так і майбутнього педагога у закладах освіти, позаяк успішна діяльність зазвичай дає змогу відчувати себе щасливим, а реалізація вправ, правил та методик організації ефективної діяльності сприяє самовдосконаленню особистості та її внутрішній гармонії. Одними з найважливіших гасел сучасної польської школи є «виховання без поразок», «виховання без насилля», але пріоритетним мало б стати «виховання щасливої дитини», а отже, продовження вже відомої в класичній педагогіці традиції створення «шкіл успіху і радості».

Таким чином, у вищих педагогічних навчальних закладах Польщі відбувається реформування підготовки вчителів відповідно до моделі функціональної та професійної майстерності, згідно з якою формування готовності до майбутньої професії є не ремеслом, а мистецтвом. Перетворення спрямовані на формування у студентів здатності до психолого-педагогічної підтримки дитини. Цьому сприяють зміст навчання (грунтовна педагогічна підготовка в обсязі 270 годин, що передбачає вивчення психології, педагогіки, спеціальної дидактики, теоретичних основ виховання, історії виховання, соціології і філософії освіти, та проходження педагогічної практики не менше ніж 150 годин); реалізація новітніх методів навчання (інтерактивні методи, метод ідеалу, об'єктивізації зла тощо). Проте у педагогічній теорії та практиці варто приділяти більше уваги технологіям і методам формування дитячого колективу, організації успішної діяльності, вихованню щасливої дитини, позаяк тільки позитивні емоції забезпечують успішність, щастя, гармонійні стосунки дітей у соціальному середовищі. Пошуку шляхів проведення такої роботи можуть бути присвячені подальші наукові дослідження.

Література:

1. Біницька К. Розвиток вищих педагогічних шкіл у Республіці Польща (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : [монографія] / Катерина Миколаївна Біницька. – Хмельницький : видавець ФОП Цюпак А. А., 2013. – 239 с.

2. Васянович Г. П. Педагогічна етика : [навч. посіб.] / Г. П. Васянович. – К. : Академвидав, 2011. – 256 с.
3. Мищишин І. Удосконалення професійної підготовки вчителів у Польщі в контексті інтеграційних змін [Електронний ресурс] / Ірина Мищишин. – Режим доступу : http://www.lnu.edu.ua/Pedagogika/periodic/visnyk/19_1/20_myshchysyn.pdf.
4. Морітз Я. Система професійної підготовки вчителя і шляхи її оптимізації в умовах розвитку сучасної освіти Польщі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13. 00. 04. – «теорія та методика професійної освіти» / Януш Морітз. – К., 2004. – 49 с.
5. Тлумачний словник сучасної української мови: Близько 50 000 сл. / [уклад. І. М. Забіяка]. – К. : Арії, 2007. – 512 с.
6. Янкович О. І. Технологія організації успішної діяльності у системі підготовки майбутнього вчителя / Олександра Янкович // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. – 2006. – № 4. – С. 34–38. – (Серія : Педагогіка).
7. Lysek J. Proces zmian kształcenia i doskonalenia nauczycieli w Polsce / Jan Lysek // Nauczyciel i Szkoła. – 2003. – № ½ (18-19). – S. 31-49.
8. Nowak M. Teorie i koncepcje wychowania / Marian Nowak. – Warszawa : Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, 2008. – 580 с.
9. Odpowiedź Ministra Edukacji Narodowej Rzeczniku Praw Dziecka Mareku Michalaku od 22 stycznia 2012 r. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.brpd.gov.pl/wystapienia/wyst_2012_12_28_men.pdf
10. Rola nauczyciela w procesie kształcenia i wychowania dzieci [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/site/ksztalcenienuczycieli/nauczyciel---zawod-czymisja-i-powolanie/rola-nauczyciela-w-procesie-ksztalcenia-i-wychowania-dzieci>
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół [Електронний ресурс] // Dziennik Ustaw. – 2001. – Nr 61. – poz. 624. – Режим доступу : <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010610624>
12. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela [Електронний ресурс]. – Режим доступу : isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120000131.
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach [Електронний ресурс] // Dziennik Ustaw. – 2013. – poz. 532. – Режим доступу : http://www.kuratorium.waw.pl/files/f-6104-2-nowa_pomoc_psychologiczno_-_pedagogiczna_z_2013_r.pdf.
14. Wspolczesnosc a kształcenie nauczycieli / red. H. Kwiatkowska, T. Lewowicki, S. Dylak. – Warszawa : Wyzsza Szkoła Pedagogiczna ZNP, 2000. – 363 s.

Янкович И.И.

ПОДГОТОВКА БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ К ВОСПИТАНИЮ СЧАСТЛИВОГО РЕБЕНКА В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ ПОЛЬШИ

В статье установлено содержание, формы и методы подготовки будущего учителя к воспитанию счастливого ученика в общеобразовательных учебных заведениях Польши. Определены отличия в структуре школьных систем Украины и Польши. Осуществлено толкование понятия «счастье». Показана взаимосвязь счастья и успеха. Отражен положительный опыт по психолого-педагогической поддержке учащихся и опыт подготовки учителя к осуществлению воспитательных функций. Акцентировано внимание на религиозном воспитании. Выявлены проблемы, требующие дальнейшего решения в педагогической теории и практике Польши: разработка и реализация технологий формирования коллектива класса, организации успешной деятельности.

Ключевые слова: подготовка будущего учителя, счастье, воспитание счастливого ребенка в Польше, психолого-педагогическая поддержка.

Yankovych I. I.

PREPARATION OF FUTURE TEACHER TO UPBRINGING OF A HAPPY CHILD AT SECONDARY EDUCATIONAL TEACHING ESTABLISHMENTS OF POLAND

The article deals with content, forms and methods of preparation of future teachers to the process of upbringing of a happy child in comprehensive schools of Poland. Differences in the structure of school system of Poland and Ukraine have been determined. An interpretation of the concept «happiness» has been done. There has been proved that happiness is the result of significant, coordination of many values: love, health, wealth, strength, and intelligence. The relationship between happiness and success has been shown.

The analysis of regulatory and legal framework of Poland, pedagogical literature of problems of class teachers' work, preparation of future teachers, child protection have been realized. There it has been emphasized that happy pupil could be educated by a happy teacher. A positive experience of psychological and pedagogical support of pupils as well as preparation of teachers to carry out educational functions has been reflected. The list and the volume of studying of psychological and pedagogical disciplines have been given. There it have been described the methods of preparation of teachers to the process of upbringing of protected child: interactive, ideal, objectification of evil etc. The attention has been focused on the religious education schools and pedagogical educational institutions. There it have been emphasized that love that is the source of happiness which lays on the religious precepts. There it have been revealed the problems that need further solving in educational theory and practice of Poland: development and implementation of technologies of forming of class collective, organization of successful activity.

Key words: preparation of future teacher, happiness, upbringing of a happy child in Poland, psychological and pedagogical support.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.